I. I. U.
II
9318
G

ST. NICOLAESCU

PORTRETE ISTORICE

DOMNIȚA FLORICA

FIICA LUI MIHAIU VODĂ VITEAZUL ȘI A DOAMNEI STANCA

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÎNE

BUCUREȘTI
INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE „SPERANȚA“
1912

Domniei Sale
Domnului Colonel Kolory, Comandantul
Batalionului 5 Vânători, omagiu de înaltă
stimă și devotament. St. Nicolaescu

ST. NICOLAESCU

PORTRETE ISTORICE

DOMNIȚA FLORICA

FIICA LUI

MIHAIU VODĂ VITEAZUL

ȘI A

DOAMNEI STANCA

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI
76.220

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÎNE

BUCUREȘTI
INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE „SPERANȚA"
1912

Domnița Florica, fiica lui Mihaiu Vodă Viteazul
(După un vechiu tablou)

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÎNE

Domnița Florica

(n. 1585)

In șirul domnițelor române de pe vremuri ca într'un șir de mărgăritare strălucește mai cu osebire prin frumusețea chipului și prin calitățile sufletului Domnița Florica, fiica Doamnei Stanca și a Eroului dela Călugăreni Mihaiu Vodă Viteazul, fala neamului românesc.

Frumusețea, blândețea, farmecul și dulceața graiului ei, erau podoabe de ale maicii sale Doamna Stanca [1]; iar statura măreață, mersul ei mândru și energia caracterului, însușiri de ale tatălui său Mihaiu Vodă cel fulgerător în războae.

Vestea frumuseții tinerei domnițe mersese departe peste hotare; la Viena și la Praga, ea atrasese privirile și răpi inima mândrului Impărat. Entuziasmat, Impăratul Rudolf [2]) a cerut mâna domniței române, și legătura fericită s'ar fi și încheiat atunci, dacă intrigile ungurești n'ar fi venit să curme înfăptuirea acestei nunți împărătești.

Tânăra și frumoasa Domniță Florica a luat în căsătorie pe Preda postelnicul, fiul lui Papa logofătul dela Greci, nepotul lui Mitrea vornicul. Socrul său Papa era boier de viță și de mare vază pe vremea aceea. El a adus mari servicii țării ca diplomat și a fost în mare cinste la toți

---

1) Doamna Stanca descindea din aceiași obârșie cu vestitul neam al boerilor Kretzulești, coborâtori direcți atât prin bărbați cât și prin femei din străvechea și ilustra familie domnitoare a Basarabilor.

2) Vezi *Fr. Chr. Khevenhillers*, *Annalium Ferdinandeorum fünfster und sechster Theil*. Leipzig 1721. fol (pag. 2221, ad. an. 1600).

domnii cari s'au succedat. A murit la 23 Octomvrie 1632 pe câmpul de onoare cu sabia în mână ca un adevărat viteaz.

Fiul său Preda i-a asemănat în toate și în podoaba sufletului ca și la fapte vitejești. Domnița Florica putea fi dar mândra cu un atare soț, bun român și bun oaștean de țară.

Despre această însoțire ne grăește în deosebi cartea [1]) lui Gavriil Moghila Voevod din 13 Iulie 1619, dată cu prilejul unei întăriri de stăpânire ce o face mai sus zisul Voevod Domniței Florica și soțului său Preda peste satul Crăișanii din județul Mehedinți. Acest sat fusese cumpărat de Mihaiu Vodă Viteazul — ne spune numita carte — încă de când era în rangul de boier: „Și dete răposatul Mihail Voevod drepți bani ai lui, căștigați din dreapta slujba lui din boieria sa. *Iar la urmă când a măritat domnialui pe fica domnieisale jupănița Florica cu cinstitul diregător al domniei mele jupăn Preda marele sluger* — *adaoge* Moghilă Voevod — *și au fost amândoi ei atunci* **tineri copii,** *atunci le-a dat zestre și acest mai sus numit sat Crăișanii, la fiica domniei sale, jupăniții Floricăi.*

„Și apoi tot a ținut jupan Preda marele sluger și jupănița lui Florica acest sat Crăișanii cu bună pace, până când *a fugit* [2]) *cu tatăl său răposatul Mihail Voevod în*

1 Arh. Stat., M-rea Brâncoveni-Mamu, pach. 18, No. 10.

2) Această fugă s'a întâmplat îndată după perderea bătălii dela Bucov (20 Octombrie 1601), unde Mihaiu Bravul în lipsă de toate, singur, părăsit de noroc ca și de bunii săi generali, numai cu o mână de oameni de adunătură a luptat la disperare ca un leu atacat în cuibul lui și a săvârșit minuni de vitejie împotriva vrăjmașilor năvălitori, „a mulțimei de oștire de Turci și Tătari și Leși și Moldoveni și Cazaci, încât lățimea lor și lungimea lor nimeni nu puteà vedeà marginea oștilor lor“, pierzându-le urma prin iscusită-i retragere, făcută în spre munții ocrotitori. Despre aceste clipe de grea cumpănă pentru Marele Mihai, ca un Napoleon la Waterloo, avem mai multe mărturii contimporane. Iată două din ele: În prima din 23 August 1605, este vorba de satul Izbicenii: „Pentrucă acest sat fost-a sat domnesc și a fost cumpărat de răposatul Mihail Voevod. Iar după aceea răposatului Mihail Voevod întâmplatu-i-s'a în țara Ardealului de a fost bătut și învins de Unguri; așijderea venit-a și Simion Vodă cu Leșii atunci și iarăși l'au bătut și învins pe Mihai-Vodă la gura Teleajenului. Deci fugi Mihai Voevod până în sat la Ruda. Și din nou adunat-a Mihai Vodă oastea, atunci a avut multă greutate și nevoe de războiu și apoi întru aceea nevoe, răposatul Mihail Voevod, n'a putut găsi de nicăeri să ia bani cu împrumutare: iar răposatul diregător al domniei mele jupân Preda vel ban, el a împrumat pe Mihai Voevod cu 77000 aspri; și i-au mai dat și un cal bun și i-au numărat banii atunci însuși Bărcan Vis-

Mihaiu Vodă Viteazul și fiica sa Domnița Florica la Curtea din Praga

(După tabloul lui Franz Franken. Domnul e personajul al 6-lea in planul întâi, începând dela stânga, la braţ cu fiica sa Domniţa Florica)

ţara Nemţească; până i s'a întâmplat moarte răposatului Mihail Voevod în Ţara-Ungurească".

Această preţioasă mărturie împrăştie o lumină nouă şi neaşteptată asupra evenimentelor petrecute; ea înlătură pentru totdeauna părerea în deobşte admisă de istorici, cum că Domniţa Florica ar fi stat ostatică împreună cu mama sa Doamna Stanca şi cu fratele său Nicolae Petraşcu Voevod în Ţara-Făgăraşului, la Gilău. După această mărturie aflăm dar că Domniţa a însoţit pe tatăl său Mihaiu la Curtea împărătească din Praga. Şi dacă cineva să uită mai cu luare aminte pe tabloul făcut spre pomenire de Franz Franken II cu prilejul primirii solemne a lui Mihaiu Vodă Viteazul în Martie 1601 la Praga de către Impăratul Rudolf al II-lea, vede alăturea de Mihaiu o tânără şi frumoasă domniţă care şi-a aduce mult cu portretul Domniţei Florica pe care îl reproducem în lucrarea de faţă. Neîndolnic că este Domniţa Florica!

Mihaiu Vodă plecase din ţară la Praga ca să ceară ajutorul Impăratului împotriva duşmanilor împărăţii, ai ţării sale şi ai întregii creştinităţi. In această vestită călătorie, care este o întreagă odisee l'a însoţit şi fiica sa Domniţa Florica şi astfel se explică prezenţa domniţei la Curtea din Praga, alăturea de tatăl său Mihaiu.

Plecând dela Praga, cu ajutor împărătesc, Mihaiu Vodă, în urma unei victorii strălucite repurtate la Goroslău, căzù la Turda ucis mişeleşte în dimineaţa zilei de 8 spre 9 August 1601, prada ticăloşiei ungureşti, atunci, când privirile tuturor creştinilor împilaţi erau îndreptate

---

tierul (v. st. Nicolaescu, *Doc. slavo-române*, p. 307). A două mărturie este cartea lui Radul Voevod, feciorul Mihnei Voevod, din 18 Ghenarie 1614, cu privire la satul Intorsura de sus: „După aceea răposatului Mihail Voevod întâmplatu-i-s'a şi lui vremea de l-au bătut Canţilerul şi cu Irimiia Voevod şi cu Simion Voevod cu Leşii pe apa Teleajenului, aici în ţară, abia au putut răposatul Mihail Voevod să fugă în Ţara-Nemţească, dar apoi domnialui a avut multă nevoe şi lipsă de bani pentru lefile voinicilor lui, câţi voia să-l petreacă pe domnialui în Ţara-Nemţească. Şi întru aceea răposatul Mihail Voevod în nici un chip n'a avut ce face la nevoia lui, ci a trimis atunci pe boerul domniei mele Panait banul din Hotărani la toţi moşnenii satului Întorsura de sus, ca să dea ei banii şi să se răscumpere dela domnialui, ca să fie ei proprietari, precum au fost mai înainte". (Arh. stat. Condica Brâncovenească III, No. 267, p. 924). Panait banul a strâns 40000 aspri şi cu aceşti bani Mihai Vodă şi-a plătit voinicii şi a putut pleca la Impăratul în Ţara-Nemţească.

asupra lui și-l așteptau pe el mântuitorul cu nerăbdare să vie în mijlocul lor, ca să-i sloboază din robie. Mihaiu trăsese de astădată sabia și jurase de a nu o mai pune în teacă până ce nu va goni pe Turci din Europa și va înălța la loc cu cinste strălucitoarea Cruce, semnul biruinței și mântuirii creștine, pe turnurile Sfintei Sofia din Constantinopol în locul trufașei semilune, urcată acolo prin viclenie și uzurpare de atâta amar de vremuri.

Dorit-a Craiul nostru să întemeeze și dureze în orașul cel mare și împărătesc scaunul său de domnie ca biruitor și povățuitor al popoarelor creștine dela Răsărit.

Părdalnica de ursită însă nu-i hărăzise și acești sorți de izbândă. Cu moartea lui pieriră ca prin farmec vitejii și visul lui de prea mărire. Țara lui fu năpădită de tâlhari și greu încercată de pustiire prin foc și sabie. „Și au robit și au tăiat și multă răutate au făcut — zice o prețioasă mărturie [1] a timpului, — cum nici odată nu se poate vedea și spune de atâta rău ce s'a făcut atunci de Turci și de Tătari și de Leși și de Moldoveni".

Soția sa,Doamna Stanca,și dragii săi copii Domnița Florica și Nicolae Petrașco Vodă, pribegiră prin țeri streine și îndurară cu resemnare, multe mizerii ale vieței. Reîntorși apoi în țară, după liniște, prima lor grije a fost să vază la mânăstirea Cozia pe nemângâiata și pe veci îndurerata Maica Teofana, bunica lor. „Și dacă se adunară — zice diata [2]) acestei monahe din 8 Noemvrie 1602 către mânăstire — unii cu alalți, mare plângere și suspin fu întru ei de jalea fiu-său Mihail Vodă și pentru patima lor ce au pățit prin țările străine: Doamna Stanca, și fiu-său Ion Nicola Vodă, și fie-sa Doamna Florica. Fu după aceea întrebarea întru iale, cine cum au petrecut. Grăi Doamna Stanca: cum am pățit noi, maicâ, să nu pațâ nime de ruda noastrâ. Darâ molitva ta maicâ cum ai petrecut? Maica zise: cu mult foc, de moartea fiiu-mieu, și de jalea domniilor voastre; iar de către svânta mănăstire am har dragului Domn diîn cer, și mulțemesc părinților diîn svânta

1) Hrisovul lui Radul Șerban Vodă din 29 Iunie 1604. (Acad. Rom. pach. 40, doc. 97; General P. V. Năsturel, Luptele dela Ogretin și Teișani, p. 7).
2) Arh. Stat. Mânăstirea Cozia, pach. 24.

mânăstire, c-am avut pace, răpaus și căutare de molitvele lor la nevoa mea".

Puțin după aceea își dădură sfârșitul, în 1603, soția strălucitului Voevod al țerilor românești, Doamna Stanca, care muri de ciumă și fu îngropată în Episcopia Râmnicului de nepotul său Balea Spătarul [1]) și în 1606 mama sa, Doamna Tudora, în călugărie monahia Teofana, care fu înmormântată la mănăstirea Cozia.

Pe piatra mormântului său se citește : „Răposat-au roaba lui Dumnezeu călugărița Theofana, muma răposatului Mihail Voevod ; și fie-sa Doamna Florica și fiiu-său Nicolae Vodă s'au nevoit și au scris în zilele Radului Voevod, 1606".

Nicolae Petrașcu-Vodă s'a căsătorit cu Ancuța [2]), fiica lui Radu Vodă Șerban Basarab, și a avut de urmași pe Ilinca, născută la Suceava în 19 Ianuarie 1624 și măritată după Evstratie vistierul Leurdeanul, mort în 1656, fără de urmași ; pe Ancuța, căsătorită cu Constantin postelnicul, și doi băeți : pe Gavrilaș, mort în 1622, și pe Mihail, mort în 1656.

Cu Preda postelnicul Domnița Florica a dus o viață fericită și a avut mai mulți copii : pe Buica, Ilina și Mihaiu.

Buica nu știm pe cine a luat de soț. Ilina a ținut în vieața ei trei bărbați : pe Pană Părdescu, mort în 1679, pe Petru clucerul, fiul lui Aslan vornicul, mort în 1645, și pe Pană Camărașul dela Căpreni. Ea a avut de urmașă

1) Cf. St. Nicolaescu, Documente slavo-române, p 304.

2) Nicolae Pătrașcu Vodă a murit în pribegie, întristat, departe de țară, pe pământ străin și a fost înmormântat în biserica sârbească din Raab. Doamna lui Ancuța s'a întors din pribegie, unde îndurase destule mizerii împreună cu copii săi, abia pe timpul lui Matei Vodă Basarab, în anul 1641. Despre această dată ne grăește cartea lui Constantin Șerban Vodă din 2 Ghenarie 1656, prin care întărește stăpânirea lui Negoiță Roșu și a fraților lui, peste satele Prigorița din Teleorman, Nenciuleștii și Mușetești. „Pentrucă acești oameni — e vorba de săteni—au fost vecini ai răposatului Mihail Voevod, cumpărați cu banii domnii sale, iar când a venit norusa Ancuța din pribegie din Țara Nemțească, aici în Țara Românească, în zilele răposatului Matei-Voevod, când a fost cursul anilor 7149 (1641), au căzut toate satele și vecinii și moșiile socrului său Mihail Voevod pe seama domniaei, iar domniaei a slobozit acest sat din Mușetești, ca să se răscumpere de vecinie cu părțile lor de ocini " Sătenii neavând bani îi răscumpără Negoiță Roșul în schimbul părților lor de moșie. Mai târziu însă el are pâră cu fii vânzătorilor : „Și au scos ei zapisele vecinilor de vânzare pentru toate aceste ocine vândute pe deplin cu mulți boieri mărturii. Și au scos dinaintea domniei mele – zice Costandin Vodă Șerban — și zapisul nepoatei mele Elincăi, fiica surorei mele a Doamnei Ancuței de l-am văzut domnia mea și tot Divanul, iscălit nemțește cu mâna ei." (Doc. part. pe piele).

pe Alexandra [1]), căsătorită cu Udrea comisul, fiul lui Hrizea vornicul.

Ilina a murit în 1678 şi-a fost îngropată la mânăstirea Mihaiu Vodă din Bucureşti.

---

1) Despre aceasta Alexandra ne grăeşte zapisul Ilinei din 13 Iunie 1673, astfel: „Adecă jupâneasa Ilina, fata răposatei Doamnei Floricăi, scriu şi mărturisescu cu acest zapis al mieu... ce am avut dela muma mea Doamna Florica. . las aşa: întâi să mă îngroape la Mihai Vodă la mănăstirea den Bucureşti, au unde mi s'ar întâmpla moarte tot să mă aducă la mănăstire, moşia Roşieani ot sud Romanaţi jumătate şi un sălaş de ţigani, 8 boi şi 6 vaci şi 4 epe şi 30 mătci de stupi şi sculele ei: aur, mărgăritaru, pietri, argint să fie tot ale fie-mea Alexandri. Insă fie-mea Alexandra cu moşiile şi ţiganii să se hrănească până va trăi, iar după moartea ei să aibă a se îngropa lângă mene, şi să fie moşia şi ţiganii iar ai mănăstirei". (orig. pe hârtie. Arh. Stat., M-rea Brâncoveni, pach. 3, No. 15).

Ctitorii Mânăstirii Căluiul din Romanaţi

Domniţa Florica şi soţul său Preda Postelnicul

(Tablou mural în M-rea Căluiul din Romanaţi)

(Din colecţia D-lui General P. V. Năsturel)

Arborele genealogic al familii lui Mihaiu Vodă Viteazul

- **PĂTRAŞCU VODĂ CEL BUN** (Apr. 1554—26 Dec 1557) = Tudora
  - **Vintilă Vodă**
  - **Petru Vodă Cercel** (1583—1585) = . . .
    - **Dumitraşcu V.V.**
    - **Marcu V.V.**
    - **Ştefan V.V.**
  - **MIHAI VODĂ VITEAZUL** = *Stanca* (1593—1601)
    - *Florica* (n. 1585) = Preda post. dela Greci
      - Ilina = 1. Pană Pârdescu († 1679) = 2. Petru clucerul Aslan († 1645, fiul lui Aslan vor.) = 3. Pană cămăraşul dela Căpreni
        - Alexandra = Udrea comisul 1647, fiul lui Hrizea vornicul
      - Buica
    - **Nicola Pătraşcu Vodă** († 1627) = Ancuţa, fiica lui Radu Şerban Vodă
      - **Gavrilaş Vodă** († 1622)
      - *Ilinca (n. 1624)* = Evstratie vistierul Leurdeanul († 1656)
      - *Ancuţa* = Const. postelnicul
      - **Mihail Vodă** († 1656)
  - Maria = Dragomir vistier
    - Radul post. Bidiviu = Maria Corbeanca

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMINE

VERIFICAT 1987